

Avdelningen för forskning och innovation

Svante Söderholm
016-544 21 22
svante.soderholm@energimyndigheten.se

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande angående "Research quality evaluation in Sweden – FOKUS" rörande modell för resursfördelning till universitet och högskolor innefattande sakkunnig granskning av forskningens kvalitet och relevans högskolor"

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak den föreslagna modellen för resursfördelning till universitet och högskolor innefattande sakkunnig granskning av forskningens kvalitet och relevans.
- Energimyndigheten finner att det är svårt att bedöma förslaget helt ut då Vinnova har ett pågående regeringsuppdrag som borde påverka modellens utformning.
- Energimyndigheten anser att den konkurrensutsatta delen av basanslaget borde ökas något för att stärka samverkan med samhället och skapa ett kraftigare incitament för att forskningen ska bidra till samhällets utveckling och bidra till att lösa stora samhällsutmaningar. Förslagsvis borde 25 procent vara konkurrensutsatt.
- Lärdomar, erfarenheter och förslag från Vinnovas regeringsuppdrag inom området bör inarbetas i modellen innan den införs.
- En svårighet med den föreslagna modellen och som inte heller beskrivs väl i rapporten är fördelningen till lärosäten som utvärderas inom flera discipliner (Field of Research).
- Energimyndigheten bedömer att den föreslagna modellen innebär att det finns en risk för att vissa ämnen kommer att utarmas vid lärosäten även om det finns ett samhällsintresse av att det finns högre utbildning och forskning i ämnet i Sverige.
- Energimyndighetens bedömer att det finns en risk att modellen kan leda till försvagningar av kopplingen mellan forskning och undervisning.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndighetens tillstyrker grundtanken bakom den föreslagna modellen för en prestationsbaserad resursfördelning till universitet och högskolor innefattande sakkunnig granskning av forskningens kvalitet och relevans.

Den föreslagna modellen har många förtjänster men det finns det ett antal risker som måste hanteras/beaktas vid ett eventuellt införande. Dessa bör följas upp vid ett införande av modellen för att säkerställa att resultatet blir det önskade och att eventuella icke-önskade bieffekter kan åtgärdas. Det måste skapas ett utrymme både tidsmässigt och i regelverket som tillåter att justeringar kan göras på ett enkelt och effektivt sätt. Konsekvenserna av införandet måste utvärderas så snart som det är meningsfullt.

Energimyndigheten anser att den konkurrensutsatta delen av basanslaget borde ökas något för att stärka samverkan med samhället och skapa ett kraftigare incitament för att forskningen ska bidra till samhällets utveckling och bidra till att lösa stora samhällsutmaningar. 25 procent av basanslagen skulle fördelas i konkurrens istället för som idag 20 procent. I linje med det borde vikten av "Impact beyond academia" ökas från 15 procent till 20 procent. De två andra kriteriernas vikt bör då minskas vardera med 2,5 procentenheter.

Lärdomar, erfarenheter och förslag från Vinnovas regeringsuppdrag inom området bör inarbetas i modellen innan den införs.

En svårighet med den föreslagna modellen och som inte heller beskrivs i rapporten är fördelningen till lärosäten som utvärderas inom flera discipliner. Det är oklart hur lärosätets bedömning/betyg beräknas i detta fall samt hur lärosäten sinsemellan kommer att jämföras. Energimyndighetens tolkning är att fördelningen av den konkurrensutsatta delen av basanslagen kommer att ske disciplinmässigt vilket innebär att regeringen de facto kommer att fördela en betydande del av basanslaget mellan olika discipliner. Det kan komma att försämra lärosätenas möjlighet att fatta långsiktiga beslut om sin forskning och påverka lärosätets integritet.

Om istället varje lärosäte får en sammanvägd värdering/betyg som ligger till grund för fördelningen av basanslaget finns det en stor risk att äpplen kommer att jämföras med päron då bedömningen av olika paneler ställs mot varandra. I förlängningen kan det innebära att forskningsinriktningen och utbudet av forskningsområden vid ett lärosäte såväl som nationellt påverkas i en icke önskad riktning. Även i detta fall påverkas lärosätenas långsiktighet och integritet negativt. Grundutbildningen kommer även att påverkas genom svagare koppling mellan grundutbildning och forskning, och även utbudet av utbildningar kan komma att påverkas.

Energimyndigheten anser i första hand att nedanstående punkter bör följas upp för att säkerställa att modellen ger önskat resultat och att det inte uppstår allvarliga negativa bieffekter av införandet.

Det finns en risk att modellen kan leda till försvagningar av kopplingen mellan forskning och undervisning. En sänkning av basanslaget till ett lärosäte medför att det finns en risk för att forskningen försvagas vid delar av det/inom ämnen som är av betydelse för undervisningen på grundnivå vid lärosätet. Svaga forskarmiljöer inom ett lärosäte riskerar att få sänkta basanslag vilket i praktiken innebär att miljön löper ytterligare risk att försvagas vilket med stor sannolikhet påverkar grundutbildningen.

Den föreslagna modellen innebär att det finns en risk för att vissa ämnen kommer att utarmas vid lärosäten även om det finns ett samhällsintresse av att det finns högre utbildning och forskning i ämnet i Sverige. Till denna kategori hör ämnen där Sverige i ett internationellt perspektiv är svagt och/eller sådana där samverkan med det omgivande samhället av naturliga skäl är svagt, och/eller området endast finns representerat på ett eller ett fåtal lärosäten vilket påverkar "quality enhancing factors".

Specifika synpunkter

Energimyndigheten har inga specifika synpunkter.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Rémy Kolessar. Därutöver har enhetscheferna Sara Bargi, Peter Engdahl, Klara Helstad, Susanne Karlsson, seniora rådgivaren Anders Lewald och juristen Susanne Roos deltagit i den slutliga handläggningen. Föredragande har varit seniora rådgivaren Svante Söderholm.

Rémy Kolessar

Svante Söderholm